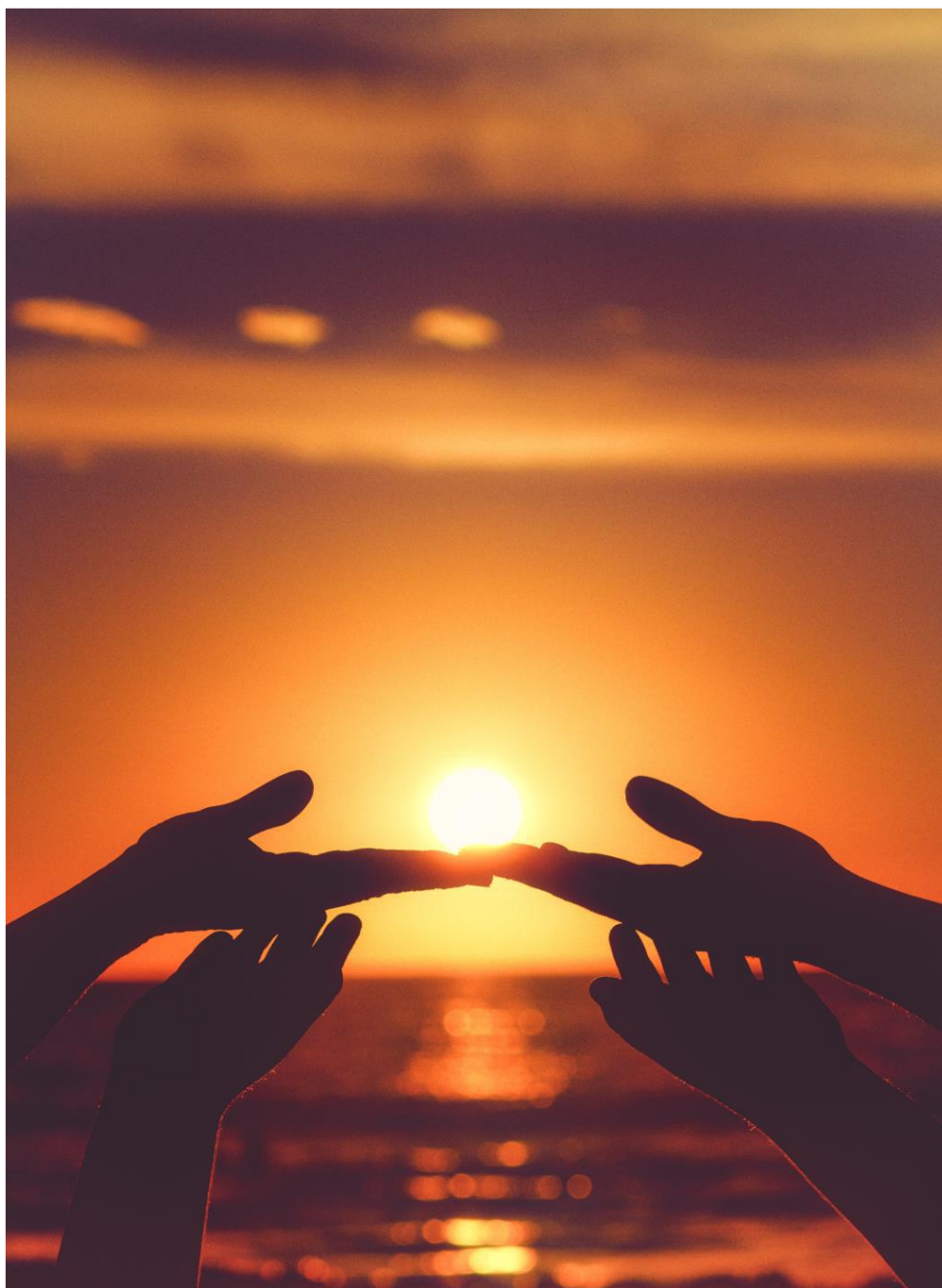

ORDE HOSPITALARI DE SANT JOAN DE DÉU
Codi Ètic

Comissió General de Bioètica
Roma, Març 2021

PRESENTACIÓ

El LXIX Capítol General de l'Orde Hospitalari de Sant Joan de Déu va aprovar l'elaboració d'un Codi Ètic. La seva realització fou encomanada a la Comissió General de Bioètica de l'Orde. Un cop finalitzat el document i estudiat pel Definitori General, aquest el va aprovar.

Tot i que l'any 2000 l'Orde va elaborar la Carta d'Identitat, on es recullen i desenvolupen els principis i elements essencials que identifiquen el nostre Institut, inclosos els de caràcter ètic, es va veure necessari fer un Codi Ètic, és a dir, un document que reculli els principis, valors, criteris i normes fonamentals que han de seguir-se a tota l'Orde, per tots els Germans i Col·laboradors, pel que fa a l'àmbit de l'ètica en la nostra missió, tant a nivell assistencial i clínic, com social, mediambiental, en el respecte als principis ètics de l'Església i de l'Orde, oberts al diàleg i a la recerca constant del bé de les persones necessitades i les seves famílies, amb el màxim respecte a les seves condicions i conviccions.

L'objectiu fonamental del present Codi Ètic, tenint en compte les diferents realitats socials i culturals, és ajudar a desenvolupar i exercir millor la missió de l'Orde, és a dir, l'hospitalitat, que per a la nostra Institució és el principi, el valor, la virtut i la referència ètica essencial. Podem dir que l'hospitalitat és el nostre imperatiu ètic, el cànon que ens indica allò que s'ha de fer o no, allò que està bé o no. L'hospitalitat és l'ètica de màxims a la qual ens sentim cridats, és en definitiva l'excel·lència a la qual hem de tendir permanentment en la nostra acció amb les persones ateses, en fidelitat al carisma i a la missió de l'Orde, que ens va llegar Sant Joan de Déu, el nostre fundador.

L'hospitalitat és també un valor i una categoria ètica universal, un punt de trobada universal, especialment en aquests temps de globalització i migracions: és la resposta social, humana i ètica justa per al nostre món actual, que compartim amb tota la humanitat, tant en l'àmbit humà com en el de la creació i el medi ambient.

En aquest sentit, l'hospitalitat esdevé un espai comú per a tots els homes i dones de la terra, més enllà del lloc on hagi nascut cadascú. Un espai comú on tots podem coincidir. Un punt central a partir del qual estem cridats a contribuir per humanitzar i regenerar la societat. És global, universal, inclusiva i una via àmplia per al diàleg amb tothom. El contrari porta a la "deshumanització" i crea una societat sense ànima.

Desitjo que aquest Codi Ètic sigui una ajuda per a tota la Família Hospitalària de Sant Joan de Déu, de manera que orienti a tothom en la vida i en el comportament diari per exercir l'atenció i l'assistència a les persones malaltes, pobres i necessitades amb la professionalitat, la humanitat, el respecte i la responsabilitat que ens demana el projecte de l'Orde.

Agraeixo a la Comissió General de Bioètica de l'Orde i a cadascun dels seus membres, la bona feina realitzada, responent a la petició del Capítol General. És una eina rica al servei

de tots els que formem part de l'Orde i que contribueix a posar de manifest amb més claredat, si cal, la nostra missió i identitat actuals.

Germà Jesús Etayo
Superior General

INTRODUCCIÓ

El Codi Ètic de l'Orde de Sant Joan de Déu ha estat elaborat per la Comissió General de Bioètica, composta per les següents persones:

- Germà Hugues ASSOU (Togo – Àfrica)
- Germana Margarita BOFARULL, rscj (Espanya – Europa)
- Germà Pio CHANG (Corea – Àsia)
- Germà Joaquim ERRÀ, responsable de la Comissió (Espanya – Europa)
- Dr. Salvino LEONE (Itàlia – Europa)
- Germà Robert MOORE (Regne Unit – Europa)
- Dra. Silvia OGER (Argentina - Amèrica Llatina)
- Germà André SENE, secretari de la Comissió (Senegal – Àfrica)

Aquesta iniciativa respon al compromís adquirit en el Capítol General de 2019:

“Elaborar un codi ètic de l'Orde, basat en la nostra missió d'evangelitzar el món de la pobresa, de la malaltia i del sofriment, que constitueixi una guia per a les Províncies, que al seu torn, l'adaptaran a la seva realitat local.” (5.3.1.)

La Comissió va valorar que en el present Codi Ètic no calia repetir el que s'exposa a la Carta d'Identitat de l'Orde sobre Ètica, ni tampoc era el seu objectiu fer una síntesi del que s'hi exposa.

La pretensió del Codi Ètic de l'Orde és proporcionar a les Províncies un marc de referència i orientació, que es pugui adaptar a les diferents realitats locals i que formuli els principis ètics sobre els quals basar les orientacions dels diferents centres de l'Orde.

Aquest Codi Ètic ha estat presentat i aprovat pel Definitori General el 16 de febrer de 2021 i està subjecte a ser revisat i modificat, si es considera oportú, com a mínim cada sexenni.

FONTS D'ACTUACIÓ ÈTICA A L'ORDE HOSPITALARI

L'ètica és la disciplina que estudia el bé i el mal, i les seves relacions amb el comportament humà. Ajuda a perseguir el bé, allò que ens permet escollir el major bé possible, ajudant-nos a avançar cap a l'excel·lència com a paradigma i objectiu de l'hospitalitat. Per fer-ho, s'han formulat alguns principis ètics universals vàlids en tot moment i en totes les cultures al llarg del temps (ajudar l'altre en situacions de necessitat, defensar la pròpia vida i la dels altres, respectar cada persona en la seva realitat particular, promoure una millor qualitat de vida per a tothom, etc.). Per tant, la vida de l'Orde també inclou la universalitat d'aquests principis en les seves deliberacions i decisions.

Els principis ètics que animen la vida de l'Orde, en el carisma de l'hospitalitat, es remunten a tres fonts principals:

- *Magisteri de l'Església.* L'Orde Hospitalari forma part de l'Església Catòlica i, com a tal, pren com a referència els criteris evangèlics i els ensenyaments del Magisteri. En aquest sentit, s'estableix una dinàmica de respecte i de diàleg amb els principis del Magisteri en relació a les situacions concretes, les especificitats de les institucions i la consciència dels individus.
- *Ètica en la vida de Sant Joan de Déu.* Ha estat una matèria estudiada en profunditat els darrers anys (cf. Comissió General de Bioètica, *Ètica en Sant Joan de Déu*, 2012). Això permet delinear alguns principis fonamentals per oferir pautes generals per a l'enfocament dels principals problemes èticament rellevants a l'Orde. Aquests inclouen fins avui:
 - la primacia de la caritat,
 - la transició de l'hospitalitat individual a la institucional,
 - la pràctica de les virtuts morals,
 - l'atenció a les noves pobreses,
 - l'obertura universal.
- *Carta d'Identitat.* Aquest és un document publicat l'any 2000 i revisat, per a la secció d'ètica, el 2012. Aquesta actualització fou necessària per abordar els nous problemes ètics sorgits en un període d'uns vint anys. La Carta d'Identitat continua sent el text de referència ètica fonamental per a l'Orde. Qualsevol altre Codi, inclòs aquest, o qualsevol altra formulació de les diferents Províncies s'haurà d'elaborar dins del marc dels principis ètics formulats a la Carta d'Identitat.

PRINCIPIS ÈTICS D'HOSPITALITAT

1. L'Orde Hospitalari de Sant Joan de Déu fonamenta el seu principi ètic essencial en considerar la persona humana com el centre de la seva acció, especialment la persona humana més necessitada. En aquest sentit, l'«altre» esdevé sempre el punt de referència, no només com a presència a tenir en compte, sinó també com a agent actiu en els processos de decisió.
2. Aquest criteri fonamental s'ha traduït tradicionalment a l'Orde en la humanització tant en la relació entre el professional i la persona atesa, com en la relació entre la persona que acudeix als nostres centres i la institució hospitalària.
3. En aquest context de humanització, es pretén garantir la universalitat de l'assistència d'una manera inclusiva, amb la finalitat d'atendre totes les persones necessitades, més enllà de la seva pertinença ètnica, religiosa o ideològica. No es tracta només d'evitar qualsevol tipus de discriminació, sinó de promoure la inclusió social en totes les situacions de vida de les persones, acollint i respectant la realitat de cadascú.
4. En el context de l'Orde de Sant Joan de Déu, l'hospitalitat, que és una virtut moral individual, es converteix també en hospitalitat institucional, i tota l'estructura sanitària, social, docent o sociosanitària actua com un lloc d'acollida profunda i acompanyament a l'altre.
5. L'Orde adopta "l'opció preferencial pels pobres", prestant especial atenció a les persones en condicions de més vulnerabilitat i/o amb més risc de marginació i pobresa, no només econòmica, sinó també existencial.
6. El respecte als valors morals és una part integral del carisma hospitalari que no només té connotacions de naturalesa espiritual, sinó també, juntament amb aquestes, de naturalesa ètica.
7. Els principis que s'han de considerar de manera transversal als nostres centres poden constituir un veritable Decàleg:
 - Protecció de la salut i defensa de la vida;
 - Respecte a la llibertat de les persones i defensa dels drets universals;
 - Responsabilitat social de l'Orde;
 - Honestetat individual i institucional;
 - Recerca de l'excel·lència com el millor bé possible;
 - Veritat i transparència;
 - Lleialtat en la relació amb altres institucions;
 - Humilitat;

- Respecte a la universalitat i al pluralisme;
- Imparcialitat, oferint sempre igualtat d'oportunitats.

En termes de l'articulació concreta dels temes moralment rellevants, això es podria establir en cinc grans àrees:

- Respecte i dignitat de la vida humana.
- Protecció i promoció dels drets de les persones assistides.
- Protecció de les persones amb més vulnerabilitat.
- Organitzacions ètiques.
- Defensa i protecció del medi ambient.

PROBLEMES	ÈTICS	EN	ACTIVITATS	D'ATENCIÓ
------------------	--------------	-----------	-------------------	------------------

1. Respecte i dignitat de la vida humana.

L'Orde respecta, promou i defensa la vida humana en totes les fases i condicions de la seva existència.

• *Inici i final de la vida.* L'Orde respecta la vida humana des del seu inici fins al seu final natural, intervenint amb les ajudes tecnològiques que la ciència posa avui a disposició per a la seva protecció. En rebutjar tant l'avortament voluntari com l'eutanàsia, es manté atenta a les persones que prenen aquesta decisió i als seus familiars, amb la finalitat de poder ajudar-les en qualsevol circumstància. Actualment existeixen mitjans per prevenir aquestes situacions límit. En la realitat del final de la vida o davant de malalties incurables, cal prestar gran atenció al respecte de la voluntat del pacient (voluntats anticipades de tractament) i a l'acompanyament al final de l'existència a través de programes com les cures pal·liatives o similars.

Els avenços en els mètodes i possibilitats de reproducció, així com la diversitat familiar en moltes de les nostres societats, mereixen una atenció curosa i respectuosa, per poder oferir pautes d'ajuda i criteris ètics que acompanyin aquestes noves realitats.

• *Ètica del tractament.* L'Orde promou tot esforç en la cura i atenció de les persones, emprant tots els tractaments i recursos disponibles. En l'àmbit clínic, recordem en particular els trasplantaments d'òrgans, els quals cal promoure mitjançant l'increment de la "cultura de la donació" als nostres centres. Aquesta cultura expressa també el sentit de responsabilitat solidària envers la comunitat.

Els tractaments, a més, hauran d'involucrar el malalt en la presa de decisions; aquest ha de ser responsable, juntament amb el metge, de la seva pròpia cura. En aquest sentit, cal aplicar i promoure el model de l'aliança terapèutica entre l'equip professional i el pacient.

- *Assajos clínics. Ètica de la investigació.* Als centres on es realitzen, aquests han de dur-se a terme d'acord amb les normes ètiques internacionals i sempre amb el criteri fonamental del respecte i protecció de la persona. Quan sigui viable, es disposarà de Comitès Ètics d'Investigació Clínica. Si no n'hi ha, es poden assessorar en comitès d'altres organitzacions afins.

- *Ètica de les noves tecnologies.* Als centres de l'Orde on sigui possible, caldrà promoure també les noves tecnologies. Es tracta, de fet, de l'aplicació de nous mitjans, sovint sofisticats, per poder tenir cura millor de la persona malalta garantint i protegint els seus drets.

- *Comitès d'Ètica.* És convenient que tots els centres de l'Orde disposin del seu propi Comitè d'Ètica, segons el tipus d'activitat que s'hi dugui a terme. Això permet especialitzar-se en els dilemes concrets que es presenten a cada realitat. Quan no sigui factible disposar d'un comitè propi, es pot vincular a un altre comitè de referència o constituir-ne un entre diversos centres d'activitat similar i en un mateix context. La proximitat del debat ètic afavoreix la cultura ètica entre els professionals i permet abordar amb més encert les situacions concretes.

2. Protecció i promoció dels drets de les persones assistides.

L'Orde assumeix de manera responsable tots els drets reconeguts o proclamats per protegir i promoure les persones. Amb la finalitat de proporcionar una atenció integral, tant en l'àmbit clínic, social com docent, es posa èmfasi en:

- *Privacitat.* Cal garantir a les persones assistides una privacitat adequada, tenint sempre en compte la relació professional amb elles i estructurant els entorns i les formes per assegurar-la. Cal protegir el dret a la intimitat en totes les seves dimensions:

- corporal, cuidant els espais i les condicions ambientals;
- respecte i confidencialitat pel que fa als seus comentaris, creences i valors;
- sol·licitud del consentiment informat després d'una informació correcta i objectiva.

- *Secret professional.* Cal tenir sempre present la necessitat de respectar el secret professional, que ha estat la pedra angular de l'enfocament mèdic des dels temps d'Hipòcrates. Les dades i informacions clíniques pertanyen a la persona i, per tant, han de ser tractades amb el seu consentiment; només s'han de compartir amb altres professionals el que sigui imprescindible per al procés d'atenció, amb professionalitat, respecte i utilitzant les formes adequades que ho garanteixin.

Els avenços tecnològics en el camp de la informació i la comunicació ens obliguen a estar atents als circuits i sistemes de protecció i seguretat, per tal de no vulnerar el dret a la confidencialitat i garantir una protecció adequada de les dades de les persones.

- *Veracitat.* El dret a la veritat implica que la persona assistida estigui sempre informada sobre el seu estat de salut segons la seva capacitat d'acceptació, amb l'atenció humana que això comporta. El propietari d'aquesta veritat és només el pacient i no els membres de la seva família, llevat que la persona assistida sol·liciti que algun d'ells comparteixi aquesta informació o que, per les seves condicions, sigui legalment representada per un tutor/a. La comunicació de la veritat adquireix una importància particular davant de situacions clíniques que impliquen decisions per part de la persona assistida.

- *Autonomia i llibertat de consciència.* La persona assistida és qui ha de decidir sempre, segons la seva consciència, sobre totes les decisions que afecten la seva salut o situació existencial.

Ha d'estar degudament informada, però sense cap mena de coacció ni condicionament. Excepte en el cas de persones legalment incapacitades (en què actua el tutor legal), la persona assistida ha de prendre les seves decisions ella mateixa, sense deixar de ser acompanyada i assessorada en el que necessiti. Als nostres centres respectem i encoratgem les persones a participar activament en el seu procés de guarició.

3. Protecció de les persones en situacions de vulnerabilitat especial.

La vulnerabilitat és una característica de la fragilitat, pròpia de tot ésser humà. Tanmateix, hi ha persones en les quals aquesta vulnerabilitat és molt més accentuada i, per tant, necessiten una atenció especial per part de l'Orde. En el nostre context actual, podem assenyalar algunes situacions concretes:

- *Persones en condicions de pobresa.* Es tracta d'una vulnerabilitat específica, de la qual en depenen moltes altres. A més, qualsevol altra forma de vulnerabilitat s'accentua en situacions de marginalitat econòmica i social.
- *Persones amb problemes d'addiccions.* El problema de les addiccions desafia fortament l'Orde Hospitalari, que hi està involucrat de diverses maneres (serveis de prevenció, primers auxilis, procediments de desintoxicació i deshabituació, tractament mèdic de les complicacions, etc.). Si no hi ha una proposta sòlida, capaç d'omplir el buit de valors que condueix a l'addicció, la persona mai podrà vèncer aquesta batalla. L'Orde, per la seva missió específica i el seu model d'atenció, està en situació d'oferir valors sòlids a les persones.

Algunes addiccions a considerar són la drogodependència, l'addicció a l'alcohol (predominant en alguns països), la creixent addicció a les noves tecnologies (internet, videojocs, etc.), així com les addiccions al joc, al sexe, a les compres compulsives, etc.

- *Persones amb malalties infeccioses.* En algunes parts del món hi ha diverses malalties infeccioses com la malària, la tuberculosi i algunes noves patologies virals que causen moltes víctimes. En els països amb una major presència d'aquestes malalties i on l'Orde hi és present, l'atenció mèdica i humana a aquests pacients ha de ser una prioritat absoluta. La propagació de malalties de

transmissió sexual i les seves implicacions socials exigeixen que l'Orde trobi una resposta sòlida, amb iniciatives d'acollida i tractaments adequats, respectant la dignitat i la confidencialitat de les persones.

- *Persones amb malalties rares.* A causa de la baixa incidència d'aquestes patologies i l'escàs marge de benefici per a la indústria farmacèutica, es genera una "orfandat terapèutica" pel que fa a la recerca i el desenvolupament de medicaments específics. Es tracta d'una nova pobresa, amb risc d'exclusió de les polítiques sanitàries i de les prioritats econòmiques. Aquesta situació esdevé un objecte especial d'atenció ètica per part de l'Orde, que haurà de vetllar per una atenció correcta i equitativa.
- *Persones amb discapacitats diverses.* Una societat veritablement humana no es pot orientar cap als "forts" sinó cap als "febles", cap a les persones amb més dificultats. A banda dels treballs específics de suport a les persones amb discapacitat, l'Orde ha d'exercir una funció forta de testimoniatge i suport en aquest àmbit: persones amb malalties o alteracions físiques o psíquiques (per l'experiència biogràfica del nostre Fundador, han estat sempre una categoria de pacients especialment atesa en les nostres tasques de cura). Els criteris ètics d'atenció han de basar-se en un concepte correcte d'inclusió social de totes les persones.
- *Gent gran.* Quan l'Orde assumeix centres per a persones grans, s'ha d'esforçar, en la mesura del possible, per fomentar els vincles emocionals entre la persona gran i la seva família d'origen, ajudant també a eliminar els obstacles que s'hi interposin. L'estada de la persona gran en una casa gestionada per l'Orde no s'ha d'entendre només com una solució d'allotjament, sinó que ha d'estar profundament marcada pel seu sentit carismàtic de respecte, atenció i promoció de la persona en qualsevol de les seves circumstàncies. Les situacions cada vegada més habituals de demència i malalties neurodegeneratives ens porten a prestar una atenció especial al respecte de la dignitat, la protecció i els drets d'aquestes persones.
- *Persones víctimes d'abusos.* Un dels problemes més actuals és l'abús de menors i adults en situació de major vulnerabilitat, que pot presentar-se com a abús i/o maltractament físic, psicològic i sexual. En el que fa als Centres de l'Orde, un tipus particular d'abús és el de naturalesa institucional. Tots els tipus d'abús esmentats anteriorment poden produir-se potencialment en institucions hospitalàries. L'Orde ha elaborat una sèrie de pautes per a la prevenció i el tractament d'aquest tema, instaurant a les Províncies la creació de protocols específics, d'acord amb els criteris i pautes descrits. «Les Obres de l'Orde han de ser espais segurs per a tothom i, en especial, per a les persones més vulnerables» (Capítol General, 2019).
- *Dones amb mutilació genital.* A més del mal físic que comporta, cal considerar el mal psicològic que aquesta pràctica provoca en les dones, expressat sovint en

formes d'abandonament, desmotivació i submissió femenina. Per tant, a més de la seva condemna ferma i denúncia social, s'ha de prestar especial atenció a l'atenció sanitària de les dones que l'han patit, oferint-los una acollida adequada i un suport social i psicològic correcte.

- *Migrants i persones sense llar.* Les respostes de l'Orde envers aquestes persones són, i poden ser, molt diverses, suggerides per la creativitat de qui sap escoltar el "crit" de la desigualtat i les inspiracions de l'Esperit. Sortir a l'encontre de la realitat i de les necessitats d'aquestes persones permet donar respostes concretes i adequades a la situació social de cada país. Potser, malgrat els molts segles de diferència, l'escenari d'aquesta "humanitat sofrent" és molt semblant al que va veure Sant Joan de Déu. Per això, tot tipus d'intervenció envers ells (material, hospitalària, sanitària, psicosocial, laboral, etc.) està en la línia d'una continuïtat carismàtica, en la qual la persona i la seva inclusió social són el principal criteri de referència.
- *Víctimes del tràfic de persones.* Entre les formes d'esclavitud modernes també hi ha el tràfic de persones, sovint destinades a la prostitució, l'extracció d'òrgans, usos bèl·lics, narcotràfic, treballs forçats, etc. Sovint, són els menors qui pateixen aquest tipus de tràfic. L'Orde se sent sensibilitzat i atent a l'atenció d'aquestes persones. Té en consideració la dimensió de protecció, defensa i empara, amb l'objectiu de salvaguardar-ne la dignitat, promoure la possibilitat d'un futur segur i prevenir la seva entrada en un cercle d'abús i explotació.

4. Ètica de gestió

La gestió i la direcció dels nostres Centres i serveis han d'estar sempre orientades pel principi d'humanització que inspira els nostres models d'atenció a les persones. Els plantejaments ètics no es limiten a l'àmbit assistencial. Tota l'organització, en el seu conjunt, ha de ser coherent amb un enfocament ètic.

Per la naturalesa i identitat de l'Orde, hem de treballar perquè les nostres organitzacions siguin reconegudes i identificades com a organitzacions ètiques, que s'esforcen per actuar en totes les seves dimensions amb la màxima excel·lència possible a favor de les persones.

Els nostres Centres també treballen conjuntament amb altres entitats, institucions i parts interessades de diversos tipus. És necessària una lleialtat, transparència i respecte ètic recíproc.

Alguns dels aspectes que podem considerar són els següents:

- *Ús de recursos.* El nostre fundador va ser un precursor de l'assistència i la cura en la seva època, i ho va fer establint criteris per organitzar i distribuir els recursos. Igual que ell, també se'ns exigeix que introduïm innovacions capdavanteres als nostres Centres, tenint presents els principis de responsabilitat, equitat i justícia. Tot allò que utilitzem de manera inadequada o innecessària ho estem traient a les persones que ho necessiten per recuperar la salut o per a la seva interacció social. Els béns i recursos de què disposem estan al servei dels altres, i per això se'n requereix un ús proporcionat i adequat.
- *Transparència administrativa.* En l'àmbit de la gestió financera, els nostres Centres han de destacar per la seva transparència i ser exemplars per una gestió acurada i correcta dels fons públics, privats o donacions, així com pel tipus d'inversions financeres que realitzen.
- *Seguretat.* Els nostres llocs de treball han de garantir la màxima seguretat tant per a les persones ateses com per al personal. Han de respectar les legislacions pertinents i els estàndards internacionals relatius a la seguretat laboral, garantint la màxima seguretat amb el mínim risc, condicions adequades dels espais, eliminació de barreres arquitectòniques, tractament correcte de materials peril·losos i compliment dels controls ambientals i alimentaris periòdics.
- *Pluralisme.* La nostra missió a cada Centre és molt rica i diversa i, per tant, la manera com organitzem els nostres Centres ha de respectar el pluralisme. Els nostres valors i la cultura de cada Centre seran l'espai específic on s'articularà aquesta dimensió pluralista. Ningú no pot atribuir-se el rol de «propietari». Els llocs de responsabilitat i direcció són per tirar endavant un projecte institucional, discernit i consensuat prèviament, i que s'ha de liderar tenint en compte totes les persones, tant els professionals com, sobretot, les persones ateses, d'acord amb els valors i la missió de l'Orde. Això comporta fonamentar-se en el respecte a la diversitat i la universalitat inclusiva.

- *Delegació. Participació. Assumpció de rols funcionals.* Hem de treballar amb l'objectiu que cada persona adquireixi totes les habilitats que sigui capaç d'exercir, i pugui dur-les a terme de forma responsable, sigui quina sigui la seva funció o lloc a l'organització. Cal afavorir els mecanismes de delegació responsable i treballar amb un estil de confiança i promoció de les persones.

- *Política de recursos humans / gestió de persones.* L'Orde Hospitalari de Sant Joan de Déu, com a organització, ha de demostrar obertament una disposició sincera per actuar de manera professional i transparent en les relacions amb els nostres col·laboradors, a la llum de la legislació vigent, la doctrina social de l'Església i la salvaguarda i protecció dels drets de les persones. En cap cas això ha d'anar en perjudici de la protecció i drets de les persones ateses, que són l'objectiu principal dels nostres Centres.

Alguns principis rellevants en la gestió i lideratge de persones són:

- *Professionalitat.* Com que aspirem a proporcionar una atenció integral i ens sentim cridats a donar una resposta vocacional en les nostres obres, la nostra professionalitat ha d'estar fora de qualsevol dubte o controvèrsia. L'ètica de la responsabilitat comporta garantir una atenció professionalitzada, adequada als mitjans de cada context.
- *Selecció del personal i contractes de treball.* El personal ha de ser seleccionat segons les seves qualificacions tècniques i humanes, assegurant-se que les seves motivacions, habilitats i conducta respectin els principis de l'Orde, i atenent als criteris següents:
 - Competències tècniques
 - Competències humanes i relacionals
 - Qualitats ètiques
- *Relacions amb els nostres col·laboradors.* Tenint en compte que la persona humana és l'element fonamental de tota la nostra organització, hem de garantir que la gestió dels recursos humans es dissenyi per motivar i no desmotivar, per atreure, promoure i integrar les persones amb qui treballem, de manera coherent amb les seves necessitats i els objectius dels nostres Centres, sempre sota criteris de justícia social.
- *Remuneració.* La doctrina social de l'Església considera el salari com la verificació específica que existeix justícia social en les relacions laborals. Més enllà de la remuneració específica, hem de mantenir una actitud de compromís real per millorar les condicions econòmiques i socials dels nostres treballadors.
- *Reconeixement.* A més d'un bon procés de selecció i avaluació del personal, és clau fer un bon acompanyament de les persones al llarg de la seva trajectòria professional. En un context on es treballa amb la limitació, el dolor i l'exclusió, ens hem d'ajudar mútuament a disposar d'eines i dinàmiques que ens ajudin a mantenir el compromís amb la missió. A banda dels aspectes de remuneració i

condicions laborals, cal afavorir les polítiques de reconeixement individual i/o col·lectiu de les persones. A l'Orde, les persones —col·laboradors i germans— constitueixen l'element essencial per poder dur a terme els objectius i la missió de l'organització.

Els Centres de l'Orde, amb la finalitat de garantir que són organitzacions ètiques, han de tenir presents alguns temes com:

- Disposar de sistemes d'informació interna i externa que garanteixin una correcta rendició de comptes, sota els principis d'honestedat, humilitat i transparència.
- Articular mecanismes de detecció de situacions de conflicte ètic, assistencial o no, per tal d'abordar-les i orientar-les correctament.
- Abordar amb criteris ètics els possibles conflictes d'interès que es puguin donar, tant en les relacions internes com externes.
- Actuar amb principis ètics en les seves relacions comercials, acords, convenis i altres interaccions amb proveïdors, entitats o grups amb qui es col·labori.
- Afavorir la formació actualitzada i la promoció de la cultura ètica entre germans i col·laboradors dels Centres de l'Orde.

5. Defensa de la integritat de la creació

L'Orde de Sant Joan de Déu orienta la seva acció en la prevenció, restabliment i promoció de la salut de les persones, amb una visió holística. Sabem que no es pot estar sa en un planeta malalt. La protecció i defensa del medi ambient i de tota la creació constitueix un principi ètico-moral que hem de considerar en els nostres plantejaments i accions.

Des de l'ètica de la responsabilitat, no podem ignorar la solidaritat amb les generacions futures ni desentendre'ns de les conseqüències de les nostres accions sobre el medi ambient i el planeta.

També tenim en consideració els 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) que guien *l'Agenda 2030* de les Nacions Unides per al desenvolupament sostenible. Alguns dels més relacionats amb la nostra missió són:

- Fi de la pobresa
- Fam zero
- Salut i benestar
- Igualtat de gènere
- Aigua neta i sanejament
- Reducció de les desigualtats
- Pau, justícia i institucions sòlides
- Aliances per assolir els objectius

Les iniciatives que es promoguin en favor d'aquests objectius contribuiran a una societat més hospitalària i amb un major compromís ètic.

- *Deures envers els recursos de la biosfera.* La protecció de la integritat de la creació és darrere de l'interès creixent pel medi ambient. L'equilibri ecològic i l'ús sostenible i equitatiu dels recursos del món són elements importants de la relació amb totes les comunitats de la nostra aldea global. Hem de promoure actituds estratègiques que creïn relacions responsables amb el medi en què vivim i compartim, del qual només en som administradors.

- *Algunes estratègies operatives.* Per promoure un veritable respecte pel medi ambient, també podem desenvolupar als nostres Centres algunes accions prioritàries:

- Garantir els interessos vitals de les generacions futures per damunt dels interessos menys urgents de la generació actual.
- Prioritzar intervencions els danys inevitables de les quals siguin reversibles.
- Donar preferència a les fonts d'energia renovables.
- Defensar el valor de cada realitat natural. En molts dels nostres Centres hi ha jardins o parcs que hem de cuidar. Altres estan situats en el camp, pobles o entorns naturals als quals hem de tenir un respecte especial.
- Harmonitzar les tecnologies modernes amb els ritmes naturals i de la creació.
- Fer un ús racional i responsable dels mitjans i materials disponibles.
- Optar sempre per les alternatives més ecològiques i gestionar adequadament tots els residus que es generin als Centres.

No es pot separar el concepte de justícia social del compromís ecològic. Els dilemes socials, econòmics, polítics i ecològics no es poden abordar per separat. Un enfocament ètic de l'ecologia integral inclou la protecció de la diversitat cultural i ambiental, combatre la pobresa i les seves causes, i restablir la dignitat de tot allò creat.

Promoure l'ètica a l'Orde

Tots els temes enumerats en aquest Codi Ètic, juntament amb els que es tracten més àmpliament a la Carta d'Identitat, també han d'estar subjectes a plans d'educació i formació específica a l'Orde, tant per als germans com per als col·laboradors.

Fomentar la cultura ètica en les persones i organitzacions de l'Orde ens ajuda a dur a terme millor la nostra missió. Es tracta d'un aspecte clau i transversal que afecta tant aspectes clínics com socials, ambientals, de recerca i del model i organització de les estructures de l'Orde.